

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Ubi agitur De Cognitione Dei - Quanti nimirum momenti illa fit, & quibus
praesidiis obtineri ab unoquoque hominum possit

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Caput XXIX. Eadem divinæ pulchritudinis excellentia demonstratur ab
effectis: ab incomparabili scilicet gaudio, & amore, quo spectatores suos
afficit: concluditurque, quanti momenti sit, altè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54487)

neque aliquid ipsius 'essentiæ adventitium, sed idem omnino quod illa est: nec denique ipsum tantummodo pulchrum penitus facit; sed infinitis quoque aliis objectis citra ullam sui diminutionem impertire se potest? objectum denique, ut divini Areopagitæ verbis concludam, *plusquam pulchrum, secundum eadem, & eodem modo pulchrum, neque augescens, neque decrescens, nec ex parte una pulchrum, ex alia verò deforme, nec aliàs pulchrum, aliàs verò non: sed ut ipsum secundum se uniforme semper existens pulchrum, atque fontanam universi pulchri pulchritudinem in se ipso eminenter anticipans, præhabensque.* (De Div. Nom. c. 4.)

CAPUT XXIX.

Eadem divinæ pulchritudinis excellentia demonstratur ab effectis, ab incomparabili scilicet gaudio, & amore, quo spectatores suos afficit: concluditurque, quanti momenti sit, altè impressam, & consignatam in mente illius speciem habere.

Argumenta, quibus in superiori capite ad probandam incomparabilem divinæ pulchritudinis excellentiam.

cellentiam usi sumus, abstrusiora fortasse alicui videbuntur, nec perinde intellectu, & memoratu facilia. En aliud ab iis desumptum effectibus, qui, cum maximè proprii pulchritudinis sint, certissima itèr mensura illius sunt, nempe à gaudio & amore, quo intuentes se afficit. Argumentum, nihilò superioribus firmum minùs, adeoque simul perspicuum, ut quivis seu versatus in literis, seu illarum rudis, ingenioque seu acutus, seu hebes, illud rite perpendat, visurus apertissimè sit, quàm immenso intervallo prima illa, atque æterna pulchritudo cæteris omnibus antecel-
 lat. Cum enim non minùs proprium pulchri sit delectare, & in amorem sui rapere, quàm corporis lucidi illuminare, & calidi calefacere, quemadmodum revocari nequit in dubium, quin tantò quodvis corpus lucidius, calidiusque sit, quantò majore vi illuminat, & calefacit; sic neque dubitari potest, quin tantò objectum quodvis sit pulchrius, quantò plus delectationis, atque amoris suo aspectu producit. Quapropter, si ego hìc ostendam, majorem finè ulla comparatione vim DEO inesse eos, qui se coram intuentur, gaudio & amore affiendi, quàm inesse ulli alteri possit vel creato, vel creabili objecto; nã simul
 osten-

ostendero, divinam illius pulchritudinem cui-
libet alteri supra omnem modum præstare.
At verò, quàm certa secundùm utramque
partem primæ illius propositionis veritas sit;
nec laboriosum mihi demonstrare, nec Le-
ctorum ulli tardum erit perspicere.

2. Ut ergo à delectandi virtute ordiar,
accedite huc cæci humanarum admiratores
formarum, quòque perspiciatis clariùs, quan-
tò iis omnibus delectabilior, ac proinde eti-
am major supremi earum exemplaris pul-
chritudo sit, contemplantini, quæso, mecum
beatissimum illud gaudium, quod ab illius vi-
sione in universos cælestis aulæ incolas pro-
fluit, *torrente voluptatis* felices eorum animos
ad plenissimam satietatem inundans gaudium,
quod non modò *exuperat omnem sensum*, ut-
pote majus omni jucunditate, quàm sensus
corporei experiantur in terris, *sed quod nec in*
cor hominis ascendit, sua quippe ineffabili sua-
vitate omnem aliam, quæ ab imaginatione no-
stra concipi valet, transcendit gaudium, quod
à Sanctis, Thoma, & Anselmo (2. 2. q. 28. A.
3. Prof. c. 25. & 26.) meritò nuncupatur
perfectè plenum, imò etiam *superplenum*: Nam
eo fruentes: *Sic gaudebunt toto corde, tota men-*
te, totâ animâ, ut totum cor, tota mens, tota ani-

ma non sufficiat plenitudini gaudii. Pleno quippe corde, plena mente, plenâ animâ, pleno toto homine, adhuc supra modum supererit gaudium: neque ideo totum illud gaudium intrabit in gaudentes, sed potius (juxta phrasim à Verbo divino usurpatam) apud D. Matthæum (c. 23.) *Totî gaudentes intrabunt in gaudium*, velut in pelagus, quantavis capacitate sua amplius. Gaudium denique, præ cuius redundantia copia, & dulcedine, nedum unaquæque nostri hujus orbis voluptas, verùm etiam simul cumulatâ earum omnium multitudo instar exiguissimæ stillæ sit præ universo mari, aut instar minoris miseræ præ summa, & omnimoda beatitudine. Quid, amabo, vobis videtur de tam immenso, & ineffabili gaudio? Num inficiari audebitis, seu longissimè inferius eo esse, quidquid delectationis ex pulcherrimi cujusque vultûs aspectu haurire possitis; seu ipsum, quantumcunque est, suo velut è fonte ex divini vultûs aspectu profluere? Neutrum sanè potestis negare, quin certissima convellatis siml quâ humanæ rationis, quâ divinæ fidei principia. Si ergo nihil aliud significat, obiectum quodpiam esse pulchrum, nisi esse aspectu jucundum, ac proinde tantò semper major cujusque rei est pulchritudo, quantò

N n n

effi-

efficacior oblectandi spectatores suos virtus; qualemnam, rogo, quámque immensam esse censebitis DEI pulchritudinem, quæ, ubi primùm se palàm ostenderit, perfectissimè, atque plenè beatos spectatores suos reddit? Non intelligitis adhuc rudia isthæc, quæ adeò vos rapiunt, terrenæ venustatis simulacra, præ incomparabili, absolutissimóque illo exemplari, infinitè minùs fulgere, quàm præ lucidissima divini fideris lampade semianimis cicindelæ igniculus fulgeat?

3. Sed libet argumento satis cæteroqui per se ipsum claro novâ aliâ, magisque sensibili comparatione plus adhuc perspicuitatis adjungere. Certissimè apud omnes constat, neque à vobis negabitur, quodlibet, esto infimum, ex corporibus ad beatam immortalitatem redivivis, pulchrius finè ulla comparatione futurum quocunque horum corporum, quæ venustatis suæ causâ majori nunc in admiratione apud nos sunt: adeò ut, si eorum aliquod se vobis intuendum objceret, præ supernaturali illius concinnitate, gratia, & decore, quamvis continuò Phrynem, atque Helenam oblivisceremini, neque vestro dignas censeretis obtutu: sed ex adverso novæ illius pulchritudinis, multò vobis contem-
ptio-

ptiores viderentur, quàm coram ipsis ridicula, nec spectari digna videantur earum simulacra, quæ rudis puer ducto cursim carbone adumbraverit. Certè D. Theresia, (*In vit. c. 28.*) cùm à Christo Domino corporis sui jam gloriosi aspectu fuisset dignata, deesse sibi verba profitetur ad illius pulchritudinem exprimendam idonea: quippe cui nihil par in terris occurrit, quæque suos spectatores præ admiratione, & dulcedine extra se rapit. Neque verò lucem, quæ ibi emicat, simile quid huius habere, quam in sole, aliisque corporibus lucidis cernimus, adeò ut exuperanti suanimietate oculos intuentium retundat, gravetque: cùm eos potiùs in se fixos mira cum suavitate, & sinè ulla fatigatione detineat, quamvis cæteroqui solis jubar incomparabiliter superet. Denique peregrinam adeò, ignotamque nostris sensibus formositatem eam esse, ut nemo hominum, quantocunque mentis conatu, & labore veram possit illius speciem concipere. Et alibi de effectibus loquens, qui ab ineffabili illo objecto producti, relictique in se fuerant, hisce verbis explicat. (*ib. c. 22.*) *Ex quo immensam Domini pulchritudinem vidi, nihil alibi aspexi, quod ipsi collatum pulchrum mihi, ac decorum videatur, suæque*

specie cogitationes meas occupet. Quoties enim mentis aciem defigo in illius imaginem meo animo insculptam; quidquid aliud intuear, videtur mihi nauseam ciere præ tantò excellentiori divini hujus Domini forma. Hoc itaque constituto, neminem nostrum fugit, beatos cæli cives, quamvis post universalem mortuorum anastasin innumera habituri præ oculis sint sociorum corpora, incredibili, & quantam in terris neque imaginari possumus, venustate fulgentia; nihilominus ex nullo eorum, neque ex omnibus simul spectatis vel millesimam partem haurient immensæ illius voluptatis, quæ ex solo divini vultûs aspectu in eos redundabit: quin imò universa illa tot, tamque delectabilium spectaculorum accessio nihilò beatiore illorum animos efficiet, quàm solius divinæ pulchritudinis contemplatio eosdem efficiat. Quid ergo aliud hîc superest, nisi ut ex dictis colligamus, quantò delectabilior, ac proinde major quacunque in terris visibili pulchritudine sit divina pulchritudo; cum præ jucunditate, quæ ex solo illius visu profluit, instar nihili ea videatur, quàm universa cælitum corpora, tantò licèt terrenis pulchriora, possunt intuenti se afferre? Quamnam tenuis lucerna præbere sui speciem possit coram eo
 so-

sole, cuius immensis fulgoribus obscurantur etiam primæ magnitudinis sidera? si proinde quis hæc secum reputet, nequeo mente assequi, quonam pacto magni adeò possit facere has, quæ in terris apparent, corporeæ pulchritudinis larvas, nec iis potiùs contemptis, totum se ad eam contemplandam, & amandam pulchritudinem convertat, in cuius visione ultimus finis, & omnis beatitudo nostra consistit: quaque absente, aliorum quævis bonorum copia, ceu Ethnicus ille Sapiens apud D. Augustinum affirmabat, nihil aliud existimari, quàm paupertas, quàm fames, quàm infelicitas potest. *Illam namque visio tantæ pulchritudinis visio est, & tanto amore dignissima, ut sine hac quibuslibet aliis bonis abundantem non dubitet Plotinus infelicissimum dicere.* (D. Aug. L. 10. de Civ. c. 16.)

4. Neque prætereundæ sunt tres aliæ pulcherrimi illius objecti proprietates, ex quarum singulis manifestè intelligi potest, quantum ipsum intervallò delectabilius cæteris omnibus sit. Prima est, quòd, tametsi per omnem porrò æternitatem spectatum, nunquam possit se intuentem fatiare, & fastidio afficere, imò nec minùs oblectare, quàm primo sui aspectu oblectârit. Proprietas certè

singularis, nec ulli præterquam infinitæ pulchritudini conveniens. Hæc in terrenis corporibus nusquam cernitur, nec ullum eorum occurret, cujus venustas vel per solidum diem, nedum per totius vitæ spatia, plenissimâ queat, & recenti semper cum voluptate spectari? Inter spirituales verò formas, veritates nimirum maximè peregrinas, proportionibus maximè harmonicas, & essentias maximè præcellentes, quam tandem ex his etiam reperire erit, in cujus contemplatione defixa adeò durare mens possit, ut post aliquod tempus nullo afficiatur ruminandi ejusdem semper pabuli tædio? At verò beatorum cælitium mentes, cum in divina essentia, quantumcunque desiderari, imò supra etiam quàm desiderari potest, perfectionum, veritatum, pulchritudinum, concinnitatum, & miraculorum inveniant; suavissima quadam ecstasi in eam rapiantur, adeoque immobiliter illi adhærent, ut nullo queant pacto, sive ad unicum totius æternitatis momentum indè visum avertere, sive post quantumcunque temporis longinquitatem, non dicam ullo affici illius semper ejusdem spectaculi tædio, sed non minus jucundè illo frui, quàm cum primum ejus gustum cœpère. Imò etiam in plenissima

tan-

tanti boni saturitate, adeò semper integram
 ejusdem aviditatem retinent, ut multò mal-
 lent, salva DEI visione, quidquid est apud in-
 feros sensibilibus pœnarum subire; quàm illâ
 amissâ reliquis omnibus frui, quæ cæteroqui
 adeò exaggerata in cælo sunt, beatorum cor-
 porum bonis. Atque hinc omnis tollitur,
 quæ cæteroqui apparebat, contradictionis spe-
 cies inter illa D. Petri verba, ubi affirmatur,
 Angelos DEI aspiciendi desiderio flagrare,
 (Ep. I. c. I.) *In quem desiderant Angeli prospice-
 re*; intèrque sententias tum Christi Domini
 docentis, (Mat. 18.) *Angelos semper videre fa-
 ciem Patris*; tum Regii Prophetæ, plenissimæ
 satietatis effectum divinæ visioni attribuentis,
 dum canit: (Ps. 16.) *Satiabor, cum apparuerit
 gloria tua*. Quamvis enim de nostratibus ob-
 jectis loquendo, desiderare aspectum rei ne-
 queat, qui eam & præsentem jam aspicit, nec
 aspicere sinè plena satietate animi potest; DEI
 tamen visio, cui cælestes spiritus & authore
 D. Petro inhiant, quàmque teste Christo in-
 definenter percipiunt, adeò, ut vidimus, ju-
 cunda res est, ut, quantò eos, à quibus gu-
 statur, plenius satiat, tantò ardentior in
 eisdem perpetuandæ gustationis suæ sitim ac-
 cendat. *Desiderant igitur sinè labore* (scribit D.

Gregorius) *quia desiderium satietas comitatur: & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos erimus, quando ad ipsum vitæ fontem venerimus. Erit nobis delectabiliter impressa sitis simul, atque satietas. Sed longè abest ab ista siti necessitas, longè à satietate fastidium. Quia & sitientes satiabimur, & satiati sitiemus. (L. 18. Mor. c. 28.)* Unde fas est ad extremum colligere, quàm infinita, infinitèque delectabilis ea sit pulchritudo, quæ, licèt primo sui aspectu perfectissimè expleat, nunquam tamen absque perpetua sui appetitione expletos relinquit.

5. Secundam divinæ visionis proprietatem innuit D. Paulus pronuntians, quidquid homines pro DEO patiantur in terris, nullam proportionem habere cum felicitate Deum palàm videntium in cælesti gloria. (*Ad Rom. 4.*) *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis* Quam proprietatem ut intelligere exactius possis, ex eâque argumentum capere incomparabilis voluptatis, qua DEI pulchritudo spectatores suos replet; propone tibi ante oculos tot, tamque varia piæ crudelitatis genera, quibus Hilariones, Macarii, Stilitæ, aliique sacri Ascetæ quàm plurimi ad sua cor-
po.

pora ex DEI amore afflicta ufi sunt. Adde his voluntariis cruciatibus candentes laminas, pectines ferreos, cruces, rotas, equuleos, feruentis plumbi haustus, & quidquid præterea tormentorum Christianæ fidei hostes ad fortissimos ejusdem Athletas, Bartholomæos, Laurentios, aliósq̄ue excrucianos prompsere. Quidnam tibi de his tam immanibus suppliciis videtur? ullúmne mihi potes nominare, qui vel centesimam eorum partem pro mortali quantalibet venustate intuenda libens volens subierit? Nullum certè reperies. Et tamen omnia hæc relati à me Heroës libentissimè pertulerunt, pro divinæ pulchritudinis visione obtinenda: eaque omnia minimũ quid esse Apostolus prædicat, præ tam inæstimabili mercede. Qualis ea igitur, quantaque jucunditate exuberans dicenda est pulchritudo, pro cuius intuitu comparando, quidquid humanarum perpeffionum est, nedum convenientissimè impenditur, sed & longè imparanti boni pretium existimari meretur? Præclare Augustinus: *Videbimus eum facie ad faciem, quod nobis promittit DEUS in magno præmio omnium laborum nostrorum. Quidquid laboras, ad hoc laboras, ut videas. Magnum est, quod visuri sumus, quando tota nostra merces visio est.* (In Ps. 90.)

Nnn 5

6. At-

6. Atque in ultimis hisce illius verbis tertiam quoque proprietatem habemus, non multum à præcedenti diversam, maximè tamen idoneam immensæ comprobandæ dulcedini, qua summa DEI pulchritudo intuentes se fatiat. Quando neque ipsemet polliceri, & persolvere suorum famulorum fidissimis majus præmium potest pro omnibus, quæ totius vitæ suæ tempore in illius obsequium facere, ac pati potuerint, quàm ut sese palàm intuendum eis præbeat: *Visio est tota merces.* Quapropter, si aliquis suaderi in Euangelio sibi audiens, ut nullis suis propensionibus morem gerat, ut terrenis quibusque opibus ultrò se abdicet, ut quascunque pro justitia insectationes æquo animo ferat, imò ut ipsemet capitalissimi hostis ritu sese ubique insectetur; talia suadentem D. Petri verbis rogaret (Mar. 19.) *Quid ergo erit nobis? & quid tandem, ó Domine! ubi hæc omnia ex tui amore præstitero, mihi præmii tribues? non nisi hoc responsum reciperet, ostendam tibi faciem meam, quod perinde est, atque (Exod. 33.) Ostendam omne bonum tibi.* Ad meam faciem intuendam te admittam. Hoc erit totius tuæ servitutis, omniumque, quas in ea toleraris, ærumnarum præmium, quod omnem æstimationem

exu-

exuperat, quóque nullum majus vel à te optari, vel à me tibi potest rependi. *Visio erit tota merces.* Quæ cum ita se habeant, quidnam, rogo, dici amplius de summa DEI pulchritudine potest? aut unde manifestius colligi, quàm immenso intervallo illius visæ jucunditas reliquarum omnium pulchritudinum jucunditatem excedat? Certè DEI potentia ultra omnem terminum est, opulentia omnimodo major, liberalitas potentia, opulentiaque par, amor erga homines tantus, ut pro iis non dubitaverit mortem oppetere. Et tamen Dominus tam potens, tam dives, tam liberalis, tam suorum amans, postquam hi extrema pro illo omnia fecerint, passique fuerint, nullam in ærariis suis universis habet pretiosiores, & tali remuneratore magis dignam mercedem, quàm ut ab iis coram videri se sinat, quàm ut iis divinam faciem suam detegat, quàm ut eos ad contemplationem arcanae suæ venustatis admittat. O facies! o venustas! quidnam te esse dicendum est? quisve tuam dignè æstimare, & admirari incomprehensibilem excellentiam possit? Cum ad plenè beandos, qui tuo aspectu fruuntur, factis, superque sola sis: cum ità totam intuentium te animam expleas, ut perfectissima illa
fa-

fatietas nunquam extinguat, sed perpetuam potius nutriat intuendi te fitim: cum nullum laborum, & perpeffionum pretium non digniffimè impensum, imò non vile pro beatiffima tui visione existimari queat? Quid plura? cum neque infinita DEI charitas, liberalitas, & potentia majus possit fuis servis, atque amicis præmium dare, quàm si se iis in propatulo aspiciendam exhibeat? Et post prærogativas adeò singulares nusquam alibi auditas, morèmq; omnem, & modum excedentes; an non tui ignarus viderer, pèrque speciem honoris te deprimerem, si tuam inter omnes terrenas, creatàsque venustates præstantiam diutiùs ex jam dictis arguendam putarem; perinde quasi de hac conclusione superesse dubii quid possit, aut ullus inter objecta infinitè adeò disparia comparationi sit locus? *Si te majorem omnibus dixero, injuriosè te operibus tuis comparavi.* (S. Amb. L. 5. de Fide c. 9.)

7. Pergamus hinc porrò ad alterum perpendendum divinæ pulchritudinis præcipuum effectum, mirum nempe amorem, quo suos spectatores succendit: effectum, qui ipse etiam evidenter ostendit, quàm immensa intercapedine illius amabilitas cuilibet alteri
crea-

creatorum objectorum amabilitati antecellat.
 DEI quippe amor, quem beatæ mentes ex
 clara illius visione concipiunt, gravium The-
 ologorum sententiâ, (*Apud Less. L. 2. de sum-
 mo Bono c. 14.*) secundum naturam, & speci-
 em à cæteris quibuscunque amoribus differt:
 adeò ut, si credendum D. Augustino putamus,
 omnem nostræ mentis intelligentiam, & com-
 prehensionem excedat. (*De Spir. & Lit. c. 36.*)
 Cum perventum ad speciem fuerit, procul dubio &
*ipsa delectatio, non solum supra quam hic habemus,
 sed supra quam intelligimus, erit.* Quòd si
 aliquis roget, in quonam hæc differentia con-
 sistat; respondebo, duo mihi apparere illius
 capita. Primum est, quia, cum alterius cu-
 jusvis amoris actus possint libere omitti; quo-
 ad illos verò voluntas nullatenus est libera:
 sed, sicut stupæ filum nequit sphæræ ignis ad-
 moveri; quin totum protinus deflagret, ut-
 que idem ferro est magnetis impressiones per-
 cipere, ac necessariò ab iis trahi; sic neque
 animus infinitam DEI pulchritudinem claro
 potest, intimòque obtutu attingere; quin su-
 bitò illius amore totus exardescat: idèmq;
 ipsi est, eam præsentem habere, & inelucta-
 bili quadam necessitate ad amandam eam rapi.
 Adeòque id verum est, ut si DEUS vel infen-
 sissim.

fissimis suis hostibus, cujusmodi dæmones sunt, in propria sua specie se videndum præberet, minimè ii possent efficacissimis tantæ amabilitatis illecebris eluctari: sed & in mediis, quibus ab eo puniuntur, orci suppliciiis præfens illius odium ardentissimo amore mutarent, & pro maledictis, quæ nunc in eum evomunt, amplissimas ei laudes persolverent; eveniret hæc etiam, quod olim cum Demetrii Poliorcetæ militaribus machinis: (*Plut. in V. Dem.*) quæ, sicut propter minacem suæ molis vastitatem non poterant ab iis, quibus auxilio erant, sinè aliquo terroris sensu aspici; ita miro artificii decore hostes delectabant, & in sui laudationem cogebant. Unde non immeritò dixerim, præcipuam omnipotentis DEI virtutem in illius formositate consistere. Nam neque alibi luculentius ille ostendit suam omnia efficiendi efficaciam, quàm in necessitate ipsimet libero arbitrio inferenda; neque ad hujusmodi effectum alio, quàm pulchritudinis suæ instrumento utitur: ad alia quidem opera efficienda brachium suum adhibens, ad hanc verò excellentissimam omnium operationem suum vultum reservans.

8. Alterum caput singularis præstantiæ, qua mirus hic amor quoscunque alios tran-
scen-

scendit, plenissima est dominatio, quam obtinet, exercetque super omnes animi affectus: adeò quemque eorum suo regimini, suisque imperiis subditum habens; ut si Aristotelis, (L. 9. Eth. c. 4.) non aliam cujusvis amoris erga alios regulam visus est cognovisse, quàm amorem cujusque erga se ipsum, ceu illum, qui inter universos animi amores princeps ac potissimus sit; qui in cælo DEUM aspiciunt, non modò incomparabiliter magis tum se ipsos, tum quibuslibet aliis bonis eum amant; sed juxta D. Thomam, (1. 2. qu. 4. a. 4.) nec se ipsos, nec aliud quodvis bonum, nisi illius causâ amare possunt: paratissimi ad beatitudinem, & gloriam cum sævissimis avernaliùm flammarum pœnis commutandam, si id ei placitum non essent. *Voluntas videntis DEI essentiam ex necessitate amat, quidquid amat, sub ordine ad DEUM: sicut voluntas non videntis DEI essentiam ex necessitate amat, quidquid amat, sub communi ratione boni, quam novit.* (1. 2. qu. 4. a. 4.) Quod profectò amoris genus est naturæ incognitum, humanorum omnem affectuum consuetudinem transcendens, quòque erga nullam rem creatam affici animus possit. Nullus quippe unquam extitit tam ardens mortalium formarum amator, qui totum se, suas-

suasque omnes rationes voluntati personæ à se amatæ subjiceret, nihil seu abnuens, quod ipsa vellet, seu volens, nisi quod, & quia ipsi placitum foret: adeò ut illa jubente nihil cunctaretur universis facultatibus suis se exuere, omnibus vitæ oblectamentis, & commodis nuntium remittere, dignitates, honores, & quidquid aliud boni est, abdicare: imò etiam nihil non ignominia, & dedecoris, nihil non ærumnarum, & cruciatuum libens subire. Utque hæc cælestis illius amoris efficacitas terrenorum quorumvis amorū vi major, majorémque quavis alia divini objecti sui pulchritudinem probans, manifestiùs appareat, neque vel ii ipsi, qui mortales formas perditius amant, diffiteri illam possint; libet unum ex his quempiam arripere, deque profani amoris sui vi sic percontari: dic, quæso te, si amplissimæ ditionis Rex fores, & persona isthæc, quam tuum appellas idolum, teque ipso chariorem tibi esse jactas, dono sibi à te dari posceret, non *dimidiam* solummodo *regni tui partem*, sed ipsum totum, imò etiam quidquid rerum, pecuniæque in censu tuo habes; hincne illius petitioni promptè, continuo, sinè ulla deliberandi mora, sinè ullo voluntatis renisu annueres? Affirmabis fortal-

tasse, nescio, an tamen verè, atque ex animo ?
 Sed esto, ex intimo quoque animi sensu id af-
 firmes. Quid porrò ? si eadem non conten-
 ta prædictis tuis spoliis instaret ulterius, ut in
 amoris sui specimen aliquid ageres maximo
 tibi probro, & pudori futurum, cujusmodi
 esset: per celeberrimas urbis vias nudo pror-
 fus corpore incedere: vel ut in candentem
 Phalaridis taurum includi, aut in Nicocreon-
 tis mortariis usque ad ossa te fineres confrin-
 gi: hancine tam duram, & difficilem illi gra-
 tiam confestim, & sinè ulla tergiversatione
 præstares? Video sanè tuum amorem resili-
 re, formidini cedere, séque imparem hujus-
 modi experimentis fateri. Atqui scito, pró-
 que recertissima habeto, si ad amabilissimam
 DEI faciem in cælo aspiciendam perveneris,
 quemadmodum pulchritudinem ibi reperies
 omni ex parte infinitam: sic totum confestim
 tuum animum, tam extraordinario, tam ve-
 hementi illius amore occupatum iri, ut nul-
 lum esse possit seu bonum impensè adeò cha-
 rum, quod dubitares missum facere, seu ma-
 lum extremæ adeò sævitæ, quod reculares
 subire, quodocunque id illi gratum esse per-
 spiceres. Si enim amor minùs perfectus,
 quo DEUM in præsentì vita prosequimur, ef-

O o o

fi-

ficere tamen potuit, ut tot sancti Viri pro dilecti sui Domini gloria, & universis, quæ natura maximè appetit, bonis tergum verterent, & omnibus, quæ maximè refugit, malis peccatus objicerent: quomodo dubitari potest, quin perfectissimus cælestis patriæ amor vim habeat, ad paria, imò & majora eos impellendi, quorum corda suo igne succenderit? si ergo id inficiari nequis, sed *oculis tuis vides, & manus tuæ contrectant*, nullam venustatem creatam potuisse in spectatorum suorum animis tantum excitare sui amorem, quantum divina in iis excitat, à quibus palàm, intimèque perspicitur; quidni ex hoc ipsius effectu arguas, quantò cæteris omnibus amabilior, ac proinde major ea sit? Aut cur, si manifestissimè hanc illius exuperantiam agnoscis, corporeas potiùs, licèt tantò inferiores, consecrari pulchritudines velis; quàm in ea una, quæ æterna, & perfectissima omnis pulchri idea est, totam mentem, animùmque defigere? Ah indecorum nimis est, non amare, nisi necessariò, tam amabile objectum. Quòd non poteris illud in futura immortalis vita non super omnia diligere, argumentum tibi esse debet singularis excellentiæ, qua meretur, ut in præsentis sæculo super omnia illud diligas;

si.

sique tuus ibi amor ab imperiosissima præsentis DEI pulchritudine illico abreptus, tuamque omnem deliberationem antevertens per impetum quendam omni præstantiorem consilio, cælesti se Domino totum addicet; tu quoque necessarios illius motus præveniens, totum nunc eidem libera electione te devoteas.

9. At in præsens (dicit aliquis) qualis & quanta illius pulchritudo sit, non perspicio. Quid tum? si interim ratio certissimè tibi persuadeat, esse illam omni aliâ, quam vides, & videre possis, majorem? Neque Paris Helenam viderat, & tamen solâ absentis famâ inductus est, ut pro illa Ænonem, quam diu amârat, & præsentem habebat, desereret. Utque fabulosâ omittamus exempla; (quamvis non temere, sed ad veri, naturæque imitationem efficta) nōne ordinarius mos Principum est adamare, eligere, & quærere sponfas longè absentes, nec alibi unquam, nisi in mortuis earum imaginibus visas? Ex historiarum certè monumentis habemus, Joannam Alphonfi Quarti Lusitanæ Regis filiam ob eximias suas dotes à Maximiliano Archi-Duce Austriæ, & Richardo Angliæ, ac Ludovico duodecimo Galliæ Rege certatim quæsitam fuisse pro suorum filiorum connubio: ulti-

músque ex his fertur , cùm allata ei fuisset peregrinæ illius venustatis effigies , non potuisse admirationi suæ temperare , quin genibus flexis supremum tam graphici , exquisitique operis Conditorum laudaret. (*Sanjur. P. I. c. 6. Sect. 4.*) Si ergo ipsæmet visibiles formæ , licet nunquam visæ fuerint , ubi tamen earum præstantia sufficienter innotuit , vehementius ad æstimationem , amorémque sui animos rapiunt , quàm multæ aliæ præsentis , ac visui obviæ ; quantò majorem habebit id efficiendi vim pulchritudo divina , quam certissimè constat cæteris omnibus non maximo tantum , sed & infinito intervallo antestare : quæquæ nèn à beatis quidem cælitibus alio , quàm solius mentis obtutu videri potest ? Neque mihi obijcias , in allato suprâ exemplo , si minùs ipsammet absentem pulchritudinem , illius saltem imaginem oculis subjectam fuisse : nam nec tibi quàm plurimæ invisibilis divinæ pulchritudinis visibiles desunt imagines : & licet nullæ aliæ præsto essent , an non tales dici possunt ii vultus , qui te adeò venustate sua capiunt ? Imagines procul dubio nimium quantum divino exemplari suo impares , sed quæ vel idcirco illius amabilitatem repræsentare tibi melius deberent : cùm , quamvis adeò ab

ca

ea distent, tantò nihilominus ob imperfectif-
simam cum ea similitudinem à te in pretio ha-
beantur. Præterquam quòd famosa, & per-
celebris pulchritudo, esto neque in se ipsa,
neque in ulla sui imagine visa unquam fuerit,
potest tamen in ea videri, amarique interiori
sua specie, quam ex oculatorum testium re-
latu, & publicis famæ præconiis imaginatio,
atque intellectus solent intrà se effingere.
Quidnam ergo obstat, quò minùs, licèt nun-
quam sive ipsum DEI vultum, sive ullam ip-
sius propriam, atque exactam imaginem præ
oculis habuerimus: ex certissimis tamen fidei
divinæ, ac rationis humanæ testimoniis ali-
quam infinitæ illius pulchritudinis speciem in-
trà nos efformemus, quæ, tametsi obscura,
ad eum supra omnia, quæ visu percipiuntur,
æstimandum, amandumque nobis sufficiat?
Nihil certè præter talem speciem sanctis Viris
suffecit, ut cuilibet rei creatæ eum longè an-
teferrent, & plura, ac majora ex amore illi-
us facerent, quàm ullus unquam ex corpo-
reæ venustatis amatoribus pro amico, vel a-
mica sua fecerit. Sed viva fide opus est, at-
tentâque meditatione, & sedula imploratione
supernaturalis luminis: quod nisi mentem
illustret, nequit DEUS sive fructuosa cogni-

tione à mortalibus, sive beata visione à calibus percipi.

10. Expecto jam, ut Lectorum quispiam paulò sibi distinctius explicari postulet, cujusmodi sit hæc DEI pulchritudo, quam creata omni infinitè, & finè ulla comparatione superiorem ostendimus. At simplicem nimis, nè dicam fatuum, se probat, si quis est, qui expressam tam arcanæ rei declarationem petat: qualem ubique se probaret, qui ventum, sonum, saporem, & alia hujus generis visum effugientia objecta secundum propriam, germanamque sui speciem in tabula sibi fingi vellet. *Pulchritudo illius beatæ, & immortalis naturæ*, inquit Chrysostomus, (In Ps. 40.) *res est quædam infinita, quæ omnem excedit rationem: atque ideo, quæcunque dixerimus, nè tenue quidem illius decoris vestigium explicare poterimus.* Quod ipsum Dionysius quoque Areopagita pridem affirmaverat, (De Div. Nom. c. 13.) *Nihil eorum, quæ sunt, aut quæ alicui existentium sunt cognita, explicat arcanum illud, omnem rationem, & mentem superans, super Deitatis super omnia super substantialiter superexistentis.* Plusquam mortalis homo enim, si intellectum haberem, propriæ ipsius speciei apprehendendæ capacem: plusque,

que, quàm quisquam beatorum cælituum, si ejusmodi speciem, esto mente comprehensam, verbis possem exprimere. *Quis vidit eum, & enarrabit? & quis magnificabit eum, sicuti est?* (Eccli. c. 35.) Objectum hoc est, cujus clara cognitio non nisi in cælo expectanda, & speranda mortalibus est. Tellus nostra caret typis ad illud efficiendum idoneis; sensus nihil habent, quod de illo renuntient; imaginatio colores eo dignos non invenit; mens nescit, quo ab exemplo illius similitudinem ducat. Quale non fit, quivis nostrum facillimè dixerit; quale fit, nemo aut nostrum, aut cælestium sat digna oratione explicaverit. Si quis, ut illud sibi plenè describam, & notum omnino faciam, requirit: alterum opinetur, necesse est: vel posse me scilicet gloriæ sibi lumen infundere, vel meum atramentum æquivalere lumini gloriæ. Quando igitur distinctiores hic notitias desideranti facere satis nequeo; nihil mihi superest, nisi ut, quæ fusiùs tractavi, breviter colligens, summatim ei repetam, divinam pulchritudinem neutiquam esse illius similem, quam in corporibus cernimus, caducam, mutabilem, imperfectam, certis definitam mensuris, ab externis causis pendentem, atque à substantia,

cui inhæret, distinctam; sed generis prorsus diversi, & sinè ulla comparatione altioris: utpote unum, idémque aliquid cum essentia divina: ac proinde æternam, necessariam, immutabilem, nullius nævi capacem, infinitè perfectam, simplicissimè unam, & omni tamen aliarum, quotquot sunt possibiles, numero æquivalentem, quas universas cum immensa exuperatione intrà se continet, tanquam unicum, perfectissimúmque earum exemplar: pulchritudinem adeò puram, ut nihil in ea diversum, distinctúmque ab ea sit, adeò plenam, omnibúsque numeris absolutam, ut nullum novum genus, nullúsque ulterior gradus desiderari in ea possit; adeò redundantem, ut sinè ulla sui diminutione creatis rebus universis se impertiat: adeò immensam, & omni ulteriorè termino, ut nullæ sive hominum, sive Angelorum mentes eam comprehendere penitùs valeant: adeò delectabilem, ut ad plenum beatos, quicumque se intuentur, efficiat, inque jucundissima sui contemplatione per omnem, quantacunque futura est, æternitatem, insatiabiliter fixos, atque immerfos detineat: adeò æstimatione omni majorem, ut neque nos, quamvis pro ipsa intuenda subiremus, quidquid laborum,

per-

perfectionum, atque ærumnarum natura hominis recipit, par tantæ merci pretium obtulisse dicendi essemus; neque ipsa omnipotens DEI liberalitas quibuslibet nostris obsequiis amplius retribuere possit præmium, quàm si ad claram illius visionem nos admittat: adeò demum amabilem, ut spectatoribus suis gratissimam necessitatem imponat, eam impensius, quàm se ipsos, vel quodcunque aliud objectum amandi, imò neque se ipsos, neque aliud quodvis objectum, nisi propter ipsam amandi: totas illorum voluntates amore occupans, incomparabiliter ardentiori, & valido magis: quàm quem excitaverit, vel excitare unquam possit ullum bonum, ullumque pulchrum finitum. Hoc tantummodo est, quòd de adeò incomparabili objecto à me dici, & à mente hominis citra lumen gloriæ concipi potest. Et hoc duntaxat, quamvis ita obscurum, confusumque, & à quavis particulari specie abstractum, satis, superque mihi idoneum videtur ad nos impellendos, ut posthabitis, quæcunque alibi in pretio haberi, amarique possunt, objectis, omnes huic devovamus animæ facultates, omnes in hoc cogitationes, affectusque occupemus.

II. Vanum itaque, & abs re est enucleatas, distinctasque notitias hinc quærere: sed totius
uti-

utilitatis cardo ibi vertitur, ut has universales cæteroqui, & confusas species, quarum solummodo capaces in terris sumus, quam altissimè fieri potest, menti imprimamus. Quam in rem opportunum fuerit, secundum institutionem Platonis, ab infimis ad superiores pulchri gradus cogitando paulatim ascendere: ita ut post consideratam particularem, & visam aliquando nonnullorum corporum inprimis excellentium pulchritudinem, transeat ad corporeæ totius pulchritudinis absolutissimam, & universalem ideam cogitatione apprehendendam: tum ab hac porrò ad tertiam præstantiorem, formarum nempe spiritualium pulchritudinem mens sublevetur: atque hinc tandem ad supremam primi, purissimi, perfectissimi, & universalissimi pulchri speciem formandam consurgat. Opportunam dixi ad propositum finem gradationem hujusmodi fore. Cùm enim DEI pulchritudo concipienda nobis sit, non instar particularis alicujus formæ, certis atque propriis lineamentis distinctæ, sed sub universali, confusæque solum specie formæ, cæteras omnes, quas novimus, & distinctè concipimus, infinitè excedentis; quantò plures, perfectiorésque rerum pulchrarum imagines in mente habuerimus,

mus, tantò indè certius, manifestiùsque colligere nobis fas erit incomparabilem pulchritudinis illius excellentiam, de qua, licèt nesciamus, qualis sit, certò tamen scimus, esse omnibus, quas imaginari possumus, immensò intervallò majorem. Insistendo itaque huic methodo, poteris primò in memoriam revocare, & ob oculos mentis proponere corpus aliquod omnium, quæ videre tibi unquam contigerit, formosissimum ità ut de illo dici possit, quod de Juditha dicebant Assyrii, (*Jud. 11.*) *Non est talis mulier super terram in pulchritudine*: tum animadvertens, tale corpus, utpote caducum, mortale, temporis, casuumque injuriis expositum, solàque naturali, & hac ipsa haud penitùs absoluta venustate præcellens, non posse ullo modo comparari cum gloriosis, beatisque cælituum corporibus; cures, unum ex his imaginando effingere, in quo, tanquam in idea quadam, omnes corporeæ venustatis dotes perfectè conveniant: ità ut coram eo mortalis illius corporis pulchritudo, ceu scintilla coram sole evanescat. His peractis, phantasiam derelinquens, & intellectu uti incipiens, statue apud te, secundum ea, quæ superiùs diximus, externam omnem seu mortalium, seu imor-

ta-

talium corporum formositatem, quemadmodum ex interiori animæ formositate originem ducit, ita multò inferiorem hac esse. Atque ita progressus jam eris ad novam quamdam cogitatione formandam purè spiritualem, & corporeâ longè excellentiorem pulchritudinem. In qua etiam tres gradus, alius alio sublimior, tibi sunt distinguendi: primus nempe consistens in naturali spirituum perfectione, & præstantia; alter in supernaturali decore per gratiam sanctificantem iis addito; tertius in supernaturali gloria, quæ ex clara DEI visione, & beatitudinis statu iisdem supervenit. Denique ex hoc tertio gradu, qui summus est pulchritudinis creatæ apex, erigementis oculos ad increatam DEI pulchritudinem: studens quàm vividissimam speciem animò apprehendere immensi illius intervalli, quo secundum jam prolata argumenta universis tum corporeis, tum spiritualibus formis ipsa antecellit. Sed, ut fructuosior consideratio tua sit, teque ad DEUM, super omnia æstimandum, & amandum vehementiùs extimulet; postquam illum creatis quibusque rebus infinitè pulchriorem conceperis; curæ tibi sit eundem iis omnibus pariter infinitè æstimabiliorem, & amabilem magis concipere,

ra-

ratiocinando ità tecum : si, quantò unum-
 quodque objectum creatum altero quopiam
 mihi pulchrius apparet, tantò majorem illius
 æstimationem, amorémque concipio; quíd-
 ni pulcherrimis quibusque rebus creatis in-
 comparabiliter Deũ anteferre in æstimatione,
 & amore debeam: cùm manifestè agnoscam,
 disertèque confitear, divinam illius pulchri-
 tudinem infinitò intervallò earum omnium
 pulchritudini excellere? Sic ergo tecum dif-
 ferens, & gradatim consurgens, divinam pul-
 chritudinem in mente tua effigiabis, ceu im-
 mensum quavis aliã superiorem, impensius-
 que æstimari, & amari dignam. Quæ illius
 species, tametsi maximè obscura, nihilque re-
 præsentans sensibus notum, debet tibi una
 sufficere. Aliæ enim, quas magis expressas,
 & peculiaris lineamenta præferentes effin-
 gere imaginatio consuevit, ut ut elegantia, &
 splendoris plus habeant, crassæ admo-
 dum, impropriæque sunt, nec DEO æquè
 conveniunt, atque hæc, quam D. Dionysius
 Areopagita, utpote nihil de eo certi expri-
 mentem, nisi quod creata omnia superemi-
 neat, speciem *ablationis secundum exuperanti-*
am appellat. (De Div. Nom. c. 2.)

12. Quod si nihilominus facilioris, & vi-
 vidioris repræsentationis causâ, nonnullam

ar.

arcanae illius formositatis imaginem sensibilibus ab objectis mutuandam putares; saltē tibi author sum, ut humana quavis specie abstineas, neque simulacra, nisi quā simplicissima usurpes: qualia exempli gratiā esse possent duo hęc, quę subjicio: alterum nempe immensus splendidissimę lucis circulus, in summo cęli vertice emicans, & jucundissima per extremas oras colorum varietate ad iridis similitudinem distinctus: in cujus media parte nescio quid, mortales oculos admittere penitūs renuens, sed tamen suo illo qualicunque aspectu intuentes mirificē oblectans, innuat se potius, quam exhibeat: infra verō innumerę beatorum spirituum acies, defixis immobiliter oculis, miram illam in circuli medio speciem, nobis quidem nimii fulgoris quasi nebula obvolutam, ipsis verō usquequaque apertam, quę divina pulchritudo est, avidissimē inhient. Alterum verō esse poterit musica, sive vocum suavitas, sive numerorum modulatio attendatur, mirē jucunda, adeō ut incredibili voluptate animum repleat, & quodammodo extra se rapiat. Quod simulacrum, utpote primo illo delectabilius, & majorem cum objectis spiritualibus necessitudinem habens, melius etiam tibi reprę-

sen-

sentabit suum incomprehensibile exemplar.
Quare uti illo poteris, quodcumque delica-
tioris symphonix melos te audire contigerit,
tollens animam à presentia illius gustu ad im-
mensam concipiendam dulcedinem, qua ines-
tabilis divinarum inter se perfectionum con-
centus, cælituum animos beat. Neque vulga-
ris tibi error illudat, ut divinam pulchritudi-
nem oculorum tantummodo esse objectum,
neque per musicam repræsentari posse credas.
Ea siquidem, propriè loquendo, neque ocu-
lorum objectum est, neque aurium, eamque
videri nihil aliud significat, nisi ab intellectu
per cognitionem spiritualem percipi: quæ
cognitio metaphoricè tantum visio appellatur:
cum cæteroqui, juxta suum genus, pro obje-
cto suo habeat, quidquid potest cognosci, ni-
hilò nempe minus sonum, quàm lucem. Neu-
tra itaque prædictarum imaginum divinam
pulchritudinem propriè repræsentat, quam-
vis per similitudinem utraque adhiberi ad ex-
primendam eam possit, & aptius quidem pro-
pter rationes paulò antè allatas posterior.
Addo, consultissimum fore, si earum utra-
que conjunctim ad propositum tibi finem uta-
ris: fingendo nimirum lucem illam visu adeò
jucundam te cernere, & ab interiori ejus par-
te

te harmoniam illam adeò suavem, ceu sensibile aliquod divinæ spiritualis pulchritudinis simulacrum audire.

13. Postremò temperare mihi nequeo, quin te, amice Lector, quanta possum, contentione horter, ad propositam hinc materiam frequenti meditatione cum animo tuo retractandam: nempe ut assuescas DEUM concipere sub imagine objecti omnium, quæ unquam videris, vel imaginari possis, pulcherrimi: imò illum concipere, non quasi pulcherrimum, sed quasi ipsam, puram, universalémque pulchritudinem, complectentem infinito suo orbe omnes pulchri formas, differentias, genera, species, & gradus, sufficientémque innumeros rerum pulcherrimarum mundos ex immensitatis suæ alveo profunderé: adeò ut nihil usquam pulchri esse, nisi per participationem illius, possit, omnisque creatarum venustatum cumulus multò præ illa minùs aliquid sit, quàm scintilla ignis præ sole: pulchritudinem demum inimitabilem, incomprehensibilem, extra omnem mensuram, supra omnem mentis captum, quæ licèt nîl, nisi pura & simplex pulchritudo sit, non tamen accidens est sinè vita, atque sensu, sed perfectissima mens, & substantia. Tale,

in-

inquam, vellem amabilissimum illud ens concipere assuesceres. Si enim vel finita, & imperfecta pulchritudo, cujusmodi est corporea, nihilominus miram vim habet, ut spectantium se animos sibi subjiciat, cogens eos quævis propria commoda oblivisci, & magis quodammodo in persona, ubi eminere illam cernunt, quàm in semet ipsis vivere; quidnã eosdem effectus paritura in tuo animo sit, ubi eam probè compertam, & penitè impressam menti habueris, purissima, excellentissima, & infinita DEI pulchritudo?

14. Pariet procul dubio: utque eorum aliquos commemorem; nascetur indè primò exuberantissima, & terrenâ quavis major voluptas, quoties cogitaveris, non aliã creatum gratiã te esse, nisi ut æternùm contempleris nudam, patentemque oculis immensissimam eam pulchritudinem, ut illã ad plenum fatieris, ut illam possideas, ab eaq; vicissim per mutuum, indissolubilem, perfectissimùmque amorem possidearis. O cogitatio! qua ærumnosissimus quisque mortalium anticipare vel in terrestri hoc exilio cælestis sibi patriæ beatitudinem possit. *Credo videre bona Domini, (nimirum pulchritudinem Domini) in terra viventium. (Ps. 26.)* Paucos intrà annos,

P P P

&

& fortè etiam dies, *videbo DEUM Salvatorem meum, quem visurus sum ego ipse, & non alius, & oculi mei conspecturi sunt.* (Job. 19.) Videbo sanè, videbo, non ampliùs per umbras, pèrque ænigmata, sed quale est in propria sua specie pulcherrimum, & suprâ quàm pulcherrimum esse divinum. Revelabitur mihi clarissimè mira illa facies, immensissimum, & universale possibile omnium venustatum theatrum: quæ videri palàm nequit, quin ad plenum beatos spectatores suos faciat: cuiusque jubar, si vel inter ipsas tartari umbras effulgeret, continuò pœnale illud barathrum in cælestium gaudiorum Regiam converteret. Revelabitur mihi, ut per totam, quàm longa est, æternitatem visione illius fruam, semper satur, sempèrque sitiens, & totus flagrantissimo amore illius colliquefens. *Adimplebis me letitiâ cum vultu tuo. Satiabor, cùm apparuerit gloria tua.* (Ps. 15. & 16.)

15. Proveniet secundò vehementissimum, & impatiens differri ulteriùs sua gaudia beatissimæ illius visionis desiderium: ità ut animus in nulla rerum humanarum possit acquiescere, sed lentæ mortis locò habeat, prorogare vitam in præsentis sua cæcitate: jam repetens plorabundus senioris illas Tobix voces,

ces,

ces, (c. 5.) *Quale gaudium erit mihi, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video? jam querens cum Jobo, (c. 17.) In amaritudinibus morari oculum suum, eò quòd objecto illo careat, cujus intuendi gratiã unicè est conditus: assiduísque suspiriis, & votis felicem illam horam sollicitans, qua perspicere sibi tandem liceat, quidnam sit, quantòque pulchris rebus univèrsis delectabilior ipsamet pura, & univèrsalis pulchritudo: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ità desiderat anima mea ad te DEUS. Sitivit anima mea ad DEUM fortem, vivum. Quando veniam, & apparebo ante faciem DEI? Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est DEUS tuus? Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam. Quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum DEI.* (Ps. 41.)

16. Sequetur tertio contemptus mortalis cujuslibet corporis, etiamsi præ singulari sua venustate prodigium quoddam humanò altius videatur: adeò ut coram infinito suo exemplari nihilò illud pluris facias, quàm deformem simiam, vel animã viduum cadaver: dicens intrà te, quod ille olim, cum multum communi modo elegantiorẽ vidif-

set: (Terent. in Eun.) *Deleo omnes dehinc ex animo mulieres; tædet quotidianarum harum formarum.* Si enim nihil amplius, quàm oblata oculis gloriosi, beatique unius corporis species D. Theresiæ sat fuit, ut terrenam in posterum omnem pulchritudinem præ illa fastidiret; quidni futurum tibi etiam sit satis ad simile formosissimi cujusque mortalis vultus fastidium mentem penitè imbutam habere divinæ pulchritudinis specie: præ qua omnis vel immortalium corporum lux, amabilitas, elegantia, & formositas, nihil potest amplius, quàm informis præ corpore umbra, præque igne carbo extinctus videri?

17. Quartò concipies indè erga DEUM vehementes amoris flammæ, non sapidi tantum, & dulcis: sed strenuè insuper, actuosique, & qui ejus rationes propriis quibusque rationibus præferat. Hoc enim, ceu supra monstravimus, naturale pulchritudinis privilegium est, ut, qui ejus causâ amantur, gratuito puræ benevolentia affectu amentur, nimirum propter se ipsos duntaxat, & propter meram æstimationem singularis doni à natura ipsis collati: respectu cujus digni videntur, ut quilibet curet, quantum vires suæ ferunt, in omni re justa iis gratificari, eorumque de-

fi.

fideriis, & commodis infervire, tametsi nihil utilitatis ex navata ipsis opera sit recepturus. Quamobrem, si tu quoque DEUM mente aspicias, non modò quasi ens omnium, quæ videri, & cogitari possunt, longè pulcherrimum, sed quasi ipsammet puram, perfectissimamque, & omnigenam pulchritudinem, fieri non poterit, quin ratione hujus tam excellentis prærogativæ, eum dignissimum censeas, cui à te, & à cæteris quibuscunque hominibus omni in re serviat: tantumque aberis ab eo ullius tui emolumenti, vel commodi causâ offendendo, ut contrà nihil anxiori curæ habiturus sis, quàm eum summa observantiâ, & veneratione prosequi, omnibus ejus studiis morem gerere, ejusque gloriæ, quantum possis, ubique velificari: nunquam locò habens, quoties ille ministerio invocatur, & aliquid à te operis, ut ut naturâ durâ, atque asperi exigit; imò nihil durum, aut asperum putabis, quod ab eo tibi fuerit inunctum. Neque tua in quibusvis laboribus pro ipso exhauriendis alacritas ex spe ulla pendebit, sive inæstimabilium præmiorum, quæ suis ille servis promittit, seu reciproci ardentissimi amoris, quo se amantes complectitur: sed ità comparatus animo eris, ut, quam-

vis (quod factu omnino est impossibile) nihil ille de tuo erga ipsum amore, deque iis, quæ ipsius gratiâ pateris, resciturus unquam esset, & nullam proinde tibi posset, nedum aliam, sed nec ipsius grati animi, amorisque mercedem persolvere; non tamen idcirco minori cum sedulitate, ac lætitiâ ipsi inservires: amplissimi præmii instar existimans, quòd primæ, summæque pulchritudini debitum honorem præstare, & illius inter homines gloriam augere pro tuo modulo queas.

18. Quintò, videns alicubi infinitum illud pulchrum, quod creatis rebus omnibus, téque ipso plus diligis, injuriâ affici, non secus dolebis, ac si lethifero tibi vulnere transfixa essent præcordia: tota mente, totisque artibus cohorrescens ad hujusmodi speciem, tanquam ad portentum nulli opinabile, multoque luctuosum, & funestum magis, quam si universa mundi moles repente dissoluta in informem acervum subsideret. Sed longè etiam magis tuus indè horror augebitur, quoties tecum reputaveris, quàm communis inter homines sit, & nusquam non videri obvius, summæ hic pulchritudinis, & amabilitatis contemptus: cum plerique eorum nil pensum habeant, levissima quavis de causa eam offen-

dere, probris afficere, & tantum non pedibus conculcare. Quapropter imperare tibi minime poteris, quin de perversitate adeo monstrosa obstupescas, atque indignabundus exclames: Ah filii hominum, caeci, insipientes, deliri, usque quò gravi corde? Ubinam est vestra mens? ubi ratio? ubi sensus? ubi innata omnibus erga quodvis pulchrum, & vehementior erga magis pulchrum propensio? Aperite, aperite aliquando oculos, visuri, quem cui peccando posthabeatis: quàmque abnormis vecordia sit pro tenui, & evanida pulchri umbra, æternæ, universali, & infinitæ pulchritudini nuntium remittere.

19. Sextò, acerbissimus indè existet, ac summo pudore mistus dolor inter reminiscendum, quoties tu etiam similiter vecors fueris: nil pensi habens, dum tuo quæstui, vel genio inservires, indignissimis laceßere contumeliis DEUM non modò pulcherrimum, & amabilissimum, sed qui ipsa est pura amabilitas, ipsa idea omnis pulchri, & amabilis. Quæ recordatio instar pugionis tibi erit medio in corde defixi: téque coget jam irasci adversus tuam amentiam, jam nullius non supplicii te reum profiteri, jam mirari, quonam pacto ausus fueris execrabilem adeo injuri-

am ei facere, cujus gratiâ debuisses vitam mil-
lies profunderere: quôdque res creatæ patienter
tulerint, tam indigno à te scelere offendi
pulchritudinem, quæ præcipuus, & commu-
nis universitatis totius amor est: neque una-
nimi omnes ardore, ad impium, temerari-
um, & sacrilegum deliciarum suarum hostem
funditus è natura exterminandum conspirave-
rint.

20. Hi, inquam, similésque his affectus
in tuo, pie Lector, animo ex altè ibi impres-
sa divinæ pulchritudinis specie nascentur: af-
fectus, qui & quanti sint pretii, & quàm fa-
cili, ac spontaneo proventu ex cælesti illo se-
mine oriri soleant, haud obscure perspicere
potes. Quare nulli parcere industriæ, nul-
lâque nimiam arbitrari diligentiam debes,
quò tuam mentem pretiosis adeò frugibus
conteras. Felix, qui amabilissimum illud ob-
jectum cognoscit, & felicior, qui penitiùs co-
gnoscit. Hæc maximè propria ratio est, an-
ticipandi sibi, quantum in terris fas est, cæle-
stium sortem spirituum: qui & tantò beatio-
res sunt, quantò summam DEI pulchritudi-
nem amant flagrantius, & tantò flagrantius
eam amant, quantò vident perfectius.